

Angelika Landmann, *Kasachisch, Kurzgrammatik*, Harrassowitz Verlag, Wiesbaden 2012, 130 s.

Kitap, Kazakça için pratik amaçlı, cep kitapları diyebileceğimiz boyda yayımlanmış pedagojik bir çalışma. Ses bilgisi ile birlikte 15 bölüm olup sonunda da ekler vardır. İlk bölüm numarasızdır, dolayısıyla numaralı bölüm sayısı 14'tür.

Ses bilgisi (Lautlehre) kısmında alfabe, ünlü uyumları ve kelimelere ekler gelirken ne tür değişiklikler olur, bu konu ele alınır. Suffixbildung başlığı altında Kazakçaya özgü dudak çekimi, yani ikinci hece ünlüsünün ilk hece ünlüsüne göre değişimi gösterilir. İmlada görülmeyen bu özellik, yabancı dil olarak Kazakçayı öğrenenler için çok önemlidir:

Schrift (imla): *üjde*, Sprache (telaffuz): *üydö* vb. (s. 3)

İsim ve fiil çekiminde sondaki ötümsüz ünsüzlerin ötümlüleşmesi de gösterilir: *mektep* → *mektebim*, *jüzik* → *jüzigim*, *konak* → *konağım* vb.

Vurgusuz ve dar orta hece ünlülerinin düşmesine de benzer şekilde işaret edilir: *awız* → *awzım*, *karın* → *karnım*, *orın* → *ornum* vb.

İlk bölümde 'Substantiv' başlığı altında işaret zamirleri ile durum eklerine ve bunların çekimli şekillerine yer verilir. Durum ekleri hem örnek kelimelerle hem de örnek cümlelerle ele alınır.

İkinci bölümde sıfatlar ele alınır. Karşılaştırma, derecelendirme sıfatları, üstünlük sıfatları, pekiştirmeli sıfatlar örneklerle yer alır.

az → *azırağ* (*az* → daha az), *köp* → *köbirek* (*çok* → daha çok), *jaqsı* → *jaqsırağ* (*iyi* → daha iyi) vb.

Üçüncü bölümde belirteçler/zarflar ele alınır. Öncelikle yer zarflarına yer verilir: *bul jerde*, *mına jerde*, *munda*, *osı jerde*, *osında*, *sol jerde*, *sonda*, *ana jerde*, *anda*, *işkeride*, *sırtta*, *tömende*, *joğarıda*, *onda*, *sokda*, *eldekayda*, *eş kayda*, *er jerde* vb. İzleyen satırlarda zaman zarfları yer alır.

Dördüncü bölüm zamirlere ayrılmıştır. İşaret zamirleri, kişi zamirleri, zamirlerin iyelik bildiren hâlleri, dönüştürme zamirleri, belirsizlik zamirleri, soru zamirleri ayrı ayrı ele alınır.

Beşinci bölüm sayıları, saat kullanımını, insanın yaşını, tarihlen-dirmeyi, kısacası sayılarla ilgili her şeyi ele alır.

Altıncı bölüm edatlara ayrılmıştır: *arkılı* ‘aracılığıyla, yokuyla’, *boyınşa* ‘-e göre, (-e) doğrultusunda’, *sayın* ‘her’, *sıyahtu* ‘gibi, benzer’ vb. edatlar yer alır.

Yedinci bölüm “olmak” yardımcı fiili ile “var” / “yok” konularına ayrılmıştır.

Sekizinci bölümde fiillerde zaman ele alınır

Dokuzuncu bölüm isim-fiillere ayrılmıştır. Onuncu bölüm zarf-fiilleri ele alır.

On birinci bölüm sık kullanılan bağlaçları, on ikinci bölüm cümle sonu edatlarını ele alır.

On üçüncü bölüm yapım eklerine ayrılmıştır.

On dördüncü bölüm de “Wortfolge” başlığıyla kısaca söz dizimine ait konular ele alınır.

Ekler bölümünde en önemli bölüm kısa sözlüktür. Bunu kaynaklar kısmı izler.

Almanca olarak Kazakça hakkında genel ve kısa bilgi almak isteyenler için yararlı, kullanışlı bir kılavuzdur.

Mehmet ÖLMEZ
olmez.mehmet@gmail.com, İstanbul